FÖRSTAINSTANSRÄTTENS BESLUT
(första avdelningen i utökad sammansättning)
den 15 mars 2000 *

I mål T-337/94 (92),

Enso-Gutzeit Oy, Helsingfors (Finland), företrätt av advokaterna I. Van Bael och J.-F. Bellis, Bryssel, delgivningsadress: advokatbyrån L. Lorang, 3, rue de la Chapelle, Luxemburg,

sökande,

mot

Europeiska gemenskapernas kommission, företrädd av R. Lyal, rättstjänsten, i egenskap av ombud, delgivningsadress: rättstjänsten, C. Gómez de la Cruz, Centre Wagner, Kirchberg, Luxemburg,

svarande,

* Rättegångsspråk: engelska.

angående en begäran om fastställande av rättegångskostnader för vilka svaranden skall utge ersättning till sökanden med anledning av förstainstansrättens dom av den 14 maj 1998 i mål T-337/94, Enso-Gutzeit mot kommissionen (REG 1998, s. II-1571),

meddelar

FÖRSTAINSTANSRÄTTEN
(första avdelningen i utökad sammansättning)

sammansatt av ordföranden B. Vesterdorf samt domarna A. Potocki, A.W.H. Meij, M. Vilaras och N. Forwood,

justitiesekreterare: H. Jung,

följande

Beslut

Bakgrund och förfarande

1 Enso-Gutzeit Oy väckte genom ansökan, som inkom till förstainstansrättens kansli den 14 oktober 1994, talan om ogiltigförklaring av kommissionens beslut 94/601/EG av den 13 juli 1994 om ett förfarande för tillämpning av artikel 85 i EG-fördraget, IV/C/33.833 — kartong (EGT L 243, s. 1). I detta beslut fastställde kommissionen att nitton tillverkare, däribland sökanden, som är leverantörer av kartong inom Europeiska gemenskapen hade överträtt artikel 85.1 i EG-fördraget (nu artikel 81.1 EG) genom att de under en tid som

varierade för de olika företagen men som inte sträckte sig längre än till april 1991 hade deltagit i ett avtal och samordnat förfarande från och med halvårsskiftet år 1986, som innebar att de berörda leverantörerna bland annat planlade och genomförde samtidiga och enhetliga prishöjningar inom hela Europeiska gemenskapen, enades om att bibehålla de största tillverkarnas marknadsandelar på konstanta nivåer, men med möjlighet till vissa ändringar, och allt oftare från och med början av år 1990 vidtog samordnade åtgärder för att kontrollera tillförseln till den gemensamma marknaden i syfte att säkerställa genomförandet av de nämnda samordnade prishöjningarna. Enligt artikel 3 i beslut 94/601 ålades sökanden böter på 3 250 000 ECU.

2 I sin dom av den 14 maj 1998 i mål T-337/94, Enso-Gutzeit mot kommissionen (REG 1998, s. II-1571), ogiltigförklarade förstainstansrätten kommissionens beslut med avseende på sökanden och förpliktade kommissionen att ersätta rättegångskostnaderna.

3 Sökanden begärde i skrivelse av den 1 februari 1999 att kommissionen skulle ersätta sökanden med ett sammanlagt belopp av 7 728 960 BEF för ersättningsgilla kostnader. I sitt svar av den 21 juni 1999 föreslog kommissionen att ersättningen skulle uppgå till 2 miljoner BEF.

4 Sökanden har genom ansökan om fastställande av rättegångskostnader, som inkom till förstainstansrättens kansli den 14 september 1999, begärt att de ersättningsgilla kostnaderna skall fastställas till 7 728 960 BEF. Kommissionen inkom den 11 november 1999 med yttrande avseende denna begäran i enlighet med artikel 92 i förstainstansrättens rättegångsregler.

Parternas argument

5 Sökanden anser att det angivna beloppet är skäligt för det första på grund av tvistens föremål och karaktär. Sökanden har erinrat om att den ifrågasatte beslut 94/601 särskilt på de grunderna att SBS-kartong, som tillverkas av sökanden, inte borde ha omfattats av tillämpningsområdet för detta beslut och att dess deltagande i en överträdelse av artikel 85.1 i fördraget inte var styrkt. Utvecklingen av dessa argument fordrade en lång och ingående utredning av bevisningen. Även om det gjordes en första utredning av bevisningen under det administrativa förfarandet vid kommissionen fanns det skäl att i samband med förberedelserna av talan om ogiltigförklaring, som väcktes arton månader efter det att meddelandet om anmärkningar hade sänts ut, göra en ny analys inom ramen för en mer övergripande syn på kommissionens bevisning.

6 För det andra aktualiserades under tvisten den viktiga frågan om vilka krav som skall ställas på bevisningen för att kommissionen med rätta skall kunna anse att ett företag har gjort sig skyldigt till en prissamverkan. Denna fråga har diskuterats ingående i doktrinen.

7 För det tredje medförde tvisten särskilda svårigheter på grund av omständigheternas komplexitet genom att sökanden var tvungen att motbevisa de bevis som kommissionen anfört mot sökanden och styrka att det förelåg en särskild produktmarknad för SBS-kartong. Vidare bidrog genomförandet av det muntliga förfarandet, i vilket samtliga sökandeparter deltog och på grund av vilket målen förenades, samt de tidskrävande förhandlingarna till målets komplexitet.

8 För det fjärde medförde målets komplexitet och det tidskrävande förfarandet att det var nödvändigt att utnyttja ett flertal advokater för att utarbeta inlagor, besvara förstainstansrättens frågor samt organisera möten med sökandens företrädare. Sökandens speciella situation innebar även att dess advokater var förhindrade att åberopa argument som sökandena i de andra målen hade anfört. Advokaterna var emellertid ändå tvungna att vara väl insatta i dessa argument.

9 Slutligen har sökanden framhållit att den hade ett stort ekonomiskt intresse av lösningen på tvisten, med hänsyn till det ålagda bötesbeloppet och den skada som tvisten orsakat sökandens rykte och ställning på marknaden.

10 Till stöd för sin begäran har sökanden tillhandahållit en sammanställning över utlägg och arvoden som dess advokater har fakturerat. Det framgår av denna att det ifrågavarande beloppet består av dels ersättning för utlägg (tre resor till Luxemburg för två advokater, två resor till Helsingfors för två advokater samt en resa till sökandens försäljningskontor i London för två advokater) uppgående till 243 835 BEF, dels arvoden uppgående till 7 485 125 BEF motsvarande 1 348 timmars arbete.

11 Kommissionen har medgett att sökandens kriterier för att fastställa de ersättningsgilla kostnaderna är relevanta, men har ändå invänt mot den bedömning som gjorts på grundval av dessa och anser att det begärda beloppet är oskäligt.

12 Kommissionen har i huvudsak gjort gällande för det första att tvistens huvudsakliga föremål var förhållandevis okomplicerat och gällde värdet av den bevisning som kommissionen hade åberopat till stöd för att det fanns en koppling mellan Enso-Gutzeit och den verksamhet som bedrevs inom ramen för samverkan. För det andra skall den del av arbetet som bestod i att styrka de irrelevanta argumenten om att SBS-kartong ingick i en särskild produktmarknad inte beaktas vid beräkningen av de ersättningsgilla kostnaderna. För det tredje har ingen ny, viktig eller svår gemenskapsrättslig fråga uppkommit i föreliggande fall och för det fjärde var tidsåtgången orimlig. Vad gäller det sistnämnda argumentet har kommissionen framhållit att tretton advokater och ett biträde deltog i utarbetandet av ansökan under mer än 600 timmar, medan huvuddelen av de argument som anfördes var identiska med dem som redan anförts under det administrativa förfarandet. Slutligen är vissa av de fakturerade timmarna omotiverade.

Förstainstansrättens bedömning

13 Enligt artikel 91 b i rättegångsreglerna "skall följande anses som ersättningsgilla kostnader... nödvändiga kostnader som parterna haft med anledning av förfarandet, särskilt utgifter för resor och uppehälle samt arvode för ombud, rådgivare eller advokat".

14 Av denna bestämmelse framgår att de ersättningsgilla kostnaderna endast omfattar utgifter som utgivits för förfarandet vid förstainstansrätten och att dessa måste ha varit nödvändiga i detta avseende (se domstolens beslut av den 9 november 1995 i mål C-89/85 DEP, Ahlström Osakeyhtiö m.fl. mot kommissionen, inte publicerat i rättsfallssamlingen, punkt 14, och förstainstansrättens beslut av den 15 juli 1998 i mål T-115/94 (92), Opel Austria mot rådet REG 1998, s. II-2739, punkt 26).

15 Då gemenskapsrätten saknar bestämmelser av taxekaraktär ankommer det enligt fast rättspraxis på gemenskapsdomstolarna att fritt bedöma omständigheterna i målet med beaktande av tvistens föremål och art, dess betydelse för gemenskapsrättens utveckling samt svårigheterna i målet, omfattningen av det arbete som domstolsförfarandet har kunnat föranleda för ombud eller rådgivare som har medverkat i målet och de ekonomiska intressen som parterna har haft av tvisten. Förstainstansrätten skall för detta ändamål varken beakta en nationell taxa där advokatarvodena fastställs eller en eventuell överenskommelse som den berörda parten och dennes ombud eller rådgivare har ingått i detta avseende (domstolens beslut av den 26 november 1985 i mål 318/82, Leeuwarder Papierwarenfabriek mot kommissionen, REG 1985, s. 3727, punkterna 2 och 3, samt förstainstansrättens beslut av den 4 december 1998 i mål T-448/93 (92), British Cement Association m.fl. mot kommissionen, inte publicerat i rättsfallssamlingen, punkt 12).

16 Slutligen beror gemenskapsdomstolarnas möjlighet att bedöma värdet av det arbete som utförts av en advokat på hur detaljerade upplysningar denne ingivit (förstainstansrättens beslut av den 12 maj 1997 i mål T-561/93 (92), Tiercé Ladbroke mot kommissionen, inte publicerat i rättsfallssamlingen, punkt 23, och av den 25 juni 1998 i de förenade målen T-177/94 (92), T-377/94 (92) och T-99/95 (92), Altmann m.fl. mot kommissionen, REGP 1998, s. I-A-299 och II-883, punkt 20).

17 Vad i föreliggande fall gäller svårigheterna i målet och dess betydelse för gemenskapsrättens utveckling hävdade sökanden i sina inlagor till förstainstansrätten, utan att bestrida förekomsten av en samverkan, att det inte var styrkt att den deltagit i någon form av samverkan och tillbakavisade således de direkta och indirekta bevis som hade åberopats för att styrka att den hade deltagit i sådan samverkan som anges i beslut 94/601. Sökandens bedömning motiverade en analys av hela detta beslut och ett stort antal av de handlingar i ärendet som kommissionen grundade sig på för att styrka överträdelsen av artikel 85.1 i fördraget. Förstainstansrätten bortser inte från den grundliga genomgång av handlingarna i ärendet som sökandens advokater behövde göra för att finna stöd för sina yrkanden, men konstaterar att det inte uppkommit några särskilt svåra rättsfrågor i denna tvist.

18 Även om det inte är uteslutet att ersättning kan utgå för att täcka utgifter för utredning av vissa av sökandens grunder, trots att dessa underkändes, kan däremot utgifter för efterforskning och utredningar som inte är nödvändiga för domstolsförfarandet inte anses ersättningsgilla. I föreliggande fall har frågan om det förekom en särskild produktmarknad för SBS-kartong grundligt utretts av sökanden inom ramen för yrkandena om ogiltigförklaring. Förstainstansrätten framhåller att analysen av den relevanta produktmarknaden i detta fall inte var oundgänglig för bedömningen av om det förekommit en överträdelse av artikel 81.1 EG, eftersom de beteenden som ifrågasattes syftade till att avsevärt begränsa konkurrensen inom den gemensamma marknaden och avsåg de produkter som beslut 94/601 gällde. Det arbete som sökandens advokater lade ned på analysen av produktmarknaden saknade emellertid inte helt relevans. Den gav sökanden möjlighet att komplettera de argument som den framförde till stöd för att det saknades bevis för att den deltagit i någon form av samverkan, eftersom den kunde visa varför den inte hade något intresse av att delta i en sådan. De utgifter som uppkommit till följd av detta arbete kan således anses som ersättningsgilla kostnader, utan att detta inverkar på bedömningen av hur många timmar detta arbete erfordrade.

19 Enso-Gutzeits advokater hade ingående kunskaper om tvisten. De biträdde nämligen sökanden under det administrativa förfarandet vid kommissionen och kunde följaktligen inte bara bestrida de påståenden som framgick av meddelandet om anmärkningar, utan även bedöma bevisvärdet av de uppgifter som anfördes

för att styrka att sökanden hade deltagit i den övergripande samverkan. Dessa omständigheter underlättade försvaret av Enso-Gutzeits intressen och minskade den tid som sökandens advokater var tvungna att lägga ner på det ifrågavarande ärendet. I detta hänseende framstår en tidsåtgång på sammanlagt 900 timmar för att utarbeta ansökan och repliken som orimlig i föreliggande fall.

20 Även om det i princip enbart är arvodet till en advokat som kan anses omfattas av begreppet ersättningsgilla kostnader i den mening som avses i artikel 91 b i rättegångsreglerna (förstainstansrättens beslut av den 9 juni 1993 i mål T-78/89 DEP, PPG Industries Glass mot kommissionen, REG 1993, s. II-573, punkt 39), skall det ändå huvudsakligen bedömas vilket antal arbetstimmar som objektivt kan förefalla nödvändigt med avseende på förfarandet i förstainstansrätten, oavsett mellan hur många advokater arbetsinsatsen har kunnat delas upp (förstainstansrättens beslut av den 30 oktober 1998 i mål T-290/94 (92), Kaysersberg mot kommissionen, REG 1998, s. II-4105, punkt 20).

21 Utgifter som uppkommit till följd av att en ny advokat engagerats under domstolsförfarandet, såsom framgår av sökandens bestyrkande handlingar, skall endast bäras av den part som förpliktats ersätta rättegångskostnaderna i den mån de motsvarar den tid som den nya advokaten har lagt ner på ärendet, men inte den tid som fordrats för att denne skulle sätta sig in i det.

22 Förstainstansrätten framhåller även, i likhet med vad kommissionen hävdat, att då ett visst antal arbetstimmar inte har motiverats är utgifterna härför inte ersättningsgilla.

23 Slutligen har kommissionen inte bestritt att sökanden hade stort ekonomiskt intresse av tvisten, i synnerhet med hänsyn till bötesbeloppet (se punkt 1 ovan).

24 Mot bakgrund av det som ovan anförts fastställer förstainstansrätten, efter en skälig uppskattning av de kostnader som är ersättningsgilla, det sammanlagda ersättningsgilla beloppet till 4 500 000 BEF.

25 Eftersom beloppet fastställs med hänsyn till samtliga omständigheter i målet fram till i dag, saknas anledning att särskilt besluta om de kostnader som parterna har haft för detta förfarande (förstainstansrättens beslut av den 22 mars 1999 i mål T-97/95 (92), Sinochem mot rådet, REG 1999, II-000, punkt 20).

På dessa grunder fattar

FÖRSTAINSTANSRÄTTEN
(första avdelningen i utökad sammansättning)

följande beslut:

De sammanlagda rättegångskostnaderna för vilka kommissionen skall utge ersättning till sökanden fastställs till 4 500 000 BEF.

Luxemburg den 15 mars 2000

H. Jung
Justitiesekreterare

B. Vesterdorf
Ordförande